

La Femosa

maig-juny de 2017

Número 288 P.V.P. 3€

Revista d'opinió i informació local. ARTESA DE LLEIDA

FI DE CURS DE L'ESCOLA *ELS TIL·LERS*

INCENDI A LA PARTIDA DE SANT ESPERIT

SUMARI

E dita

Agrupació Cultural la Femosa
Carrer dels Gallart, 7
25150 Artesa de Lleida (Segrià)
Telèfon: 973 167809
E-mail: lafemosa@artessalleida.cat

Direcció i coordinació

Josep Gallart Fernàndez
Lluís Gil Fontanet

Col.laboradors

Alternativa Ecologista d'Artesa
Albert Batiste Bonet
Rosa Ma Batlle i Tomàs
Gerard Calderó Morera
Adolf Costafreda Castillo
Isidre Drudis Bellmunt
Josep Maria Esteve Muñoz
Felip Gallart Fernández
Josep Gallart Fernández
Lluís Gil Fontanet
Oriol Liarte Torrelles
Jordi Mir Porta
Miquel A. Navarro Solé
Ramon Serra Batlle
Eulàlia Solà Miró

Fotografies

Arxiu Fotogràfic de La Femosa
Josep Mª Esteve Muñoz
Isidre Drudis Bellmunt
M. A. Florensa Bertran
Josep Gallart Fernández

Correccions

Eulàlia Solà Miró

Impressió

Impremta Payà, Lleida

La Femosa 2ª època
Número 288,
maig-juny de 2017
DL L 264-1981
ISSN: 2339-7365
PVP. 3 euros

Els articles que apareixen a les pàgines de La Femosa reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

El reportatge	3.....
Pòrtic.....	4.....
Actualitat artesenca	5....
Setmana cultural 2017	14..
Actes del 50 aniversari de l'A. C. La Femosa.....	17
Sortides del Griu.....	18...
Un maquis al secà d'Artesa de Lleida	20
L'habilitat d'elegir el que vols fer.....	21.
Domus domini. Les autopistes	22.
Tecnologia per a tothom	23..
El perer persistent i centenari.....	24
Arrels	25.....
Connecta't al català.....	26..
Els gats. Punt i a part.....	27..
Cròniques del CF Artesa de Lleida.....	30
El prontasil	31...
Mots encreuats	32..
Entreteniments.....	33...
Ho hem llegit a... ..	34..
Telèfons i horaris d'interès	35
Solucions als passatemp.....	35
Enigma... ..	35....
Imatges d'actualitat	36..

Amb el suport de:

Ajuntament
d'Artesa de Lleida

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Diputació de Lleida

EL REPORTATGE

El dissabte 17 de juny es va declarar un gran incendi en uns camps de rotoll de Sant Esperit (informació a *Actualitat artesenca*)

Fotos: Isidre Drudis Bellmunt

PÒRTIC

Les enquestes parlen per elles mateixes: un 68,5% dels catalans estan d'acord a fer un referèndum. I el referèndum ja té data: l'1 d'octubre de 2017. I també té pregunta: “*Voleu que Catalunya sigui un estat independent en forma de república?*” i estarà formulada en els tres idiomes oficials: el català, el castellà i l'aranès a la Val d'Aran. En una declaració institucional feta al Pati dels Tarongers, després d'un Consell Executiu extraordinari al Palau de la Generalitat, Carles Puigdemont, com a president de la Generalitat de Catalunya, al costat del vicepresident, Oriol Junqueras, del govern, de la presidenta del Parlament, d'alguns membres de la mesa i alguns diputats de JxSí i la CUP s'ha compromès a aplicar el resultat que donin les urnes. Mentre, des del govern de l'Estat espanyol encara no s'ha presentat cap proposta per a Catalunya, malgrat la pretesa operació diàleg que teòricament havia obert el Gabinet de Rajoy des de fa més de mig any, ni molt menys s'ha acceptat de fer el referèndum de forma pactada. Al contrari, recolzats per la Fiscalia i per les resolucions

prèvies del Tribunal Constitucional, que ha anul·lat tots els actes que es podien vincular amb el full de ruta de Puigdemont, el govern de l'Estat espanyol només s'ha pronunciat des del rebuig, l'escarni i l'amenaça. Res de nou: és el tracte que històricament hem rebut, sobretot a partir de la pèrdua de les llibertats de 1714. La història ens ha demostrat ben amargament que l'alternativa Estat espanyol i monarquia han estat nefastes per a Catalunya. La construcció d'Espanya sempre

s'ha fet ignorant Catalunya i, massa sovint, empètitint-la, negant-la i hostilitzant-la. Ara s'obre un nou camí i dos termes bàsics estan en joc per garantir el nostre futur: Estat català i república, dos conceptes que responen al llarg anhel de llibertat dels catalans per fer el propi camí sense patir les limitacions, la repressió i els greuges continuats d'un estat que no mai no ens ha permès assolir allò que volem ser, Poc moments històrics han estat tan essencials per a Catalunya. No el podem deixar escapar.

ACTUALITAT ARTESENCA

Josep Maria Esteve

Fotos: Arxiu la Femosa, J. Ma Esteve i M. À. Florensa

VISITA A ARTESA DE L'ESCOLA MARISTES DE LLEIDA

El divendres 28 d'abril van visitar la nostra escola els nens i nenes de 1^a i 2^a de l'escola Maristes Montserrat de Lleida. Els seus companys de quinta d'Artesa van realitzar una jornada de convivència que es va dividir en dues parts. En una primera, es van realitzar diverses activitats i presentacions a l'escola, i en una segona, es van visitar diferents

llocs emblemàtics d'Artesa: la Panificadora, la cooperativa La Ginesta, el Museu Arqueològic, la Vileta, la biblioteca de La Femosa, el petit museu de vida rural de cal Mir, jocs de les padrines amb la Delfina i la Carme, i l'ermita de Sant Ramon. Tots els nens i nenes van dinar a la zona de pic-nic, on van rebre la visita de l'Hydra i dels amics de l'associació El Griu, que els hi van fer una explicació sobre les bèsties de foc.

La Delfina i la Carme amb els nens i nenes.

Els nens i nenes amb l'Hydra.

CANTADA DE CAMELLES

El passat 7 de maig, pels carrers del nostre poble, es va dur a terme diferents cantades de caramelles, a càrrec dels Cantaires de Juneda. Les caramelles són unes cançons populars que es canten per Pasqua per celebrar la bona nova de la resurrecció de Jesús, tot i que tenen un caràcter profà.

Els carrers on es van realitzar les diferents parades per cantar les caramelles foren:

Inici al carrer dels Gallarts, a les 11 del matí.

Plaça de l'església, a 2/4 de 12 del matí.

Plaça Major a 3/4 de 12 del matí.

Carrer Nou, a les 12 del migdia.

Carrer de Sant Ramon, a 1/4 d'1 del migdia.

Plaça Europa, a 2/4 d'1 del migdia.

Carrer de les Hortes, a 3/4 d'1 del migdia.

Plaça Albízieis, a la 1 del migdia.

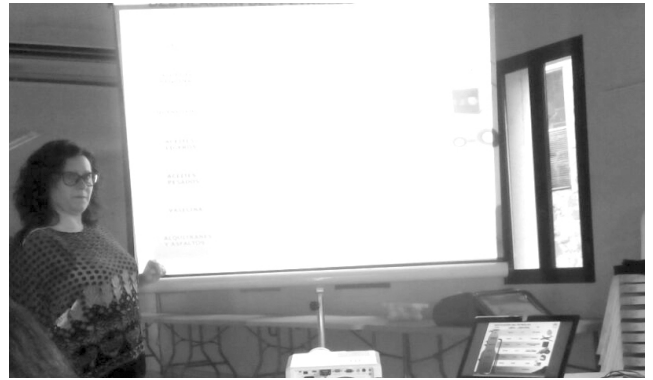
Carrer Vileta, a 1/4 i mig de 2 del migdia.

En acabar, hi va haver un refrigeri per a tothom al primer pis de la Llar de Jubilats.

XERRADA SOBRE TÒXICS EN LA VIDA DIÀRIA

A les 8 de la tarda del passat divendres 5 de maig, l'Associació de Dones La Pubilla, va organitzar, al primer pis de la Llar de Jubilats, una nova xerrada sobre temes de salut. En aquesta ocasió la conferència versava sobre els "*tòxics en la vida diària. Saps què menja la teva pell?*" i fou a càrrec de Neus Moreno, especialista en aquests temes.

COMUNIONS I *CORPUS CHRISTI*

El passat dissabte 13 de maig, a les 12 del matí, es va celebrar a l'església parroquial la primera comunió dels nens i nenes d'Artesa de Lleida, assolint aquest segon sagrament i continuant així, en la seva iniciació en la vida cristiana. Aquest any, els nens van celebrar aquesta primera comunió foren el Roger, el David, el Marcos, el Daniel, l'Iker i la Laura.

El dia 18 de juny, es va celebrar la festivitat de Corpus per venerar l'eucaristia. Els actes van consistir en una missa, i tot seguit, una processó. Aquesta va començar a la mateixa església i es

va dirigir cap als dos altars repartits entre la casa parroquial i el carrer dels Gallarts. Hi van participar alguns dels nens i nenes que varen fer la primera comunió aquest any.

ESBART DANSAIRE

Al nostre poble, tenim una petita colla de joves dansaires que, des de fa un parell d'anys, formen part de l'escola del Petit Esbart Dansaire del Sicoris. Aquests nens i nenes són el Guerau, la Jana, la Queralt, l'Eladi, l'Ernest, la Claudia, la Irene, el Joel, la Martina, la Ivet i l'Abril.

Juntament amb la resta de components de l'Esbart, han tingut un paper destacat en els balls i cercaviles que es van realitzar durant la passada Festa Major de Lleida. Així el dimarts 9 de maig, alguns van participar en la cercavila del pregó d'aquell dia, amb el ball de cavallets.

La següent actuació fou el dijous 11 de maig, on van participar a les matinals del seguici i en la

Ball de cavallets.

Espectacle *Històries en dansa*.

cercavila des de la Catedral fins a la plaça Sant Joan, tot ballant el ball de la Moixiganga de Lleida i el ball de cavallets.

Espectacle *Històries en dansa*.

Però el plat fort fou el dissabte 13 de maig amb l'estrena, a les 7 de la tarda a la plaça Sant Joan, de l'espectacle *Històries en dansa* dins del 33e Festival Folklòric Internacional de Lleida, organitzat pel mateix Esbart dansaire Sícoris Ballet Ciutat de Lleida, on els dos grups de dansaires, petits i grans, van oferir una mostra de diverses danses tradicionals amb un toc de modernitat esclatant de plasticitat i elegància.

Espectacle *Històries en dansa*.

HOMENATGE A LA VELLESA

Un any més, arribat el 15 de maig, es va celebrar la Festa de la GENT GRAN que s'escau per Sant Isidre, aprofitant l'ocasió per retre un merescut homenatge als jubilats i jubilades del nostre poble.

Els actes van ser els següents:

A les 12 del migdia, es va celebrar la Santa Missa i la benedicció del terme.

A les 2 del migdia, va tenir lloc un dinar de germanor per a tots els jubilats i jubilades a la Sala del Teatre Municipal.

Com en anys anteriors, l'Ajuntament va aprofitar la festa per retre homenatge a aquella gent gran que enguany compleixen 85 anys, lliurant-los-hi un obsequi. Igualment es va fer un petit homenatge a totes aquelles persones que per motius de salut no van poder ser presents a la trobada.

Després del dinar de germanor, hi va haver sessió de ball amb JOSEP Mª SALA.

Dinar de germanor.

CAMINADA VIA AMÈRICA

Un any més, el passat 28 de maig, el nostre poble es va unir a la Marxa per la Pau a Lleida organitzada per l'Associació MUASC Lleida. Com en les anteriors edicions, es tracta d'una caminada des de cinc pobles dels voltants de Lleida dirigida cap a la capital de la comarca del Segrià, que representen els cinc continents del nostre planeta, representant simbòlicament una rosa dels vents, amb punt de torbada a La Seu Vella de Lleida.

Les 5 vies foren, la via Europa amb sortida des d'Alpicat; la via Àfrica amb sortida des de Vilanova de la Barca; la via Amèrica amb sortida des d'Artesa de Lleida; la via Àsia amb sortida des de Sunyer, i la via Oceania amb sortida des d'Alcarràs. La sortida va tenir lloc a 2/4 de 9 del matí.

El dia 4 de juny, va tenir lloc una altra caminada des d'Artesa cap a Lleida. En aquesta ocasió, organitzada pels Amics de La Seu, amb l'objectiu d'arribar fins a La Seu Vella, que opta a ser patrimoni mundial de la Humanitat.

Participants a la Via Amèrica de la Marxa per la Pau.

ASSEMBLEA DE LA PANIFICADORA

El passat dia 4 de juny, fou un dia ple d'activitats. La primera a dur-se a terme va ser la 36ª Assemblea General Ordinària de socis i sòcies de la Cooperativa del Camp Comarcal les Garrigues "La Panificadora", on hi estan

convidats tots els membres de la cooperativa dels diferents pobles que en formen part. L'assemblea es va iniciar a partir de les 11 del matí.

Un cop acabada, tots els assistents van poder gaudir de la degustació d'alguns dels productes i novetats que la cooperativa elabora.

EXCURSIONS DELS JUBILATS

El dia 5 de maig la Llar de Jubilats va organitzar una excursió al Palau de la Música de Barcelona per assistir a un dels darrers concerts del cantautor Raimon.

També el dia 4 de juny, la Llar de Jubilats va organitzar una sortida a Tarrega per visitar la fàbrica Trepap i el Museu Comarcal de l'Urgell i el castell de Verdú.

Durant la visita a la Fàbrica Trepap, més coneguda com a Cal Trepap, van poder copsar com era una de les principals fàbriques de maquinària agrícola de principis del segle XX.

Posteriorment van visitar el castell de Verdú, castell que té el seu origen en el segle XI, un dels més importants de les comarques de Ponent i que està declarat "Bé Cultural d'Interès Nacional", protecció legal màxima dels monuments al nostre país. Per finalitzar, es va visitar el Museu Comarcal de

l'Urgell, ubicat en un casal urbà del carrer Major anterior al segle XVII.

Excursió al castell de Verdú el dia 4 de juny, autocar, visita guiada al museu de la fàbrica cal Trepap i el museu comarcal de l'Urgell amb dinar.

Al Palau de la Música.

FESTA PERQUÈ VOLEM

L'última activitat celebrada el diumenge 4 de juny fou una nova edició de la festa Perquè volem!!! organitzada per l'Associació de Dones *La Pubilla*. Les activitats previstes per a la festa es van iniciar a 2/4 de 12 del migdia amb un *Taller de botes* a càrrec d'El Circ de les Musaranyes, on tots els

Participants al *Taller de botes*.

nens i nenes, i tots aquells adults que s'hi van atrevir, van poder gaudir d'un gran nombre de jocs que, a més d'entretenir-te, t'obligaven a pensar. A la 1 del migdia hi va haver una ballada de sardanes i un vermut, per passar a continuació al dinar popular preparat per en Blasi.

Ballada de sardanes.

Dinar popular.

En acabat de dinar, hi va haver l'actuació d'en Pau de Pons, que va delectar a tots els assistents amb les seves cançons i ocurrències.

Durant tot el dia hi van haver parades d'artesanies, on es va poder comprar o encarregar joies o menges diverses.

Actuació del Pau de Pons.

Una de les parades d'artesanies.

REPRESENTACIONS TEATRALS

Durant els mesos de maig i juny, corresponents al final de temporada de primavera, hi ha hagut diverses representacions teatrals.

El dia 4 de juny, a les 8 de la tarda, es va representar a la Sala del Teatre Municipal l'obra *La serva padrona*, a càrrec de la companyia teatral Cicle Mènula.

El dia 24 de juny, dia de Sant Joan, a 2/4 de 8 de la tarda, també a la Sala del Teatre Municipal, es va representar l'obra *Sr: Will*, teatre de dansa contemporània.

Representació de *Sr. Will*.

ASSEMBLEA DE L'AMPA *ELS TIL·LERS*

El passat dijous 8 de juny, es va celebrar a les 9 de la nit, l'Assemblea de l'AMPA Els Til·lers. En aquesta, a més de exposar la situació actual de l'AMPA tant a nivell de gestió econòmica com de les diferents activitats i tasques que du a terme

l'associació, es va procedir a la renovació dels membres de la junta, que en aquesta ocasió és important per l'elevat nombre de membres que es renoven. Així, els membres sortints són la Palmira Lendines, l'Anna Drudis, la Mercè Layaes i l'Antonio Varo, i els nous membres escollits són Mª Àngels Solé, Judith Serra, Jordi Piqué i Alfons Batlle.

CAMPIONAT DE BOTIFARRA

El dia 10 de juny, al Teatre Municipal, es va disputar una nova edició del campionat solidari de botifarra d'Artesa de Lleida, Memorial Àngel Pujol, en benefici del Centre d'Iniciatives Solidàries Àngel Olanan. El campionat es va iniciar a les 3 de la tarda i es va allargar fins al vespre. I va comptar amb la participació d'una trentena de parelles. Hi va haver premis, de diferent importància, pels millors classificats.

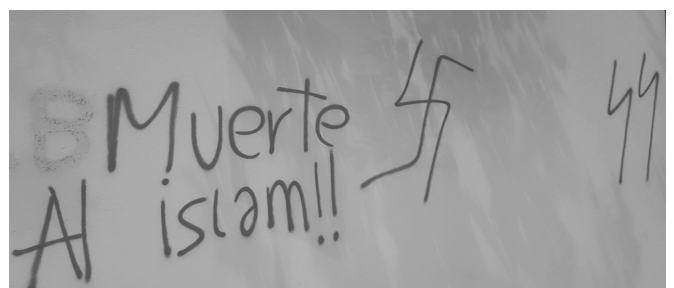

VANDALISME A ARTESA

Durant el mes de juny passat, es van produir al nostre poble dos actes de vandalisme. El primer, es produí la nit del dimarts 6 al dimecres 7 de juny. Alguna persona va calar foc a l'estructura de fusta del tobogan que hi ha a l'exterior de l'espai poliesportiu cobert, al costat de les piscines, destruint-lo completament.

El segon acte d'incivisme es va produir el 18 de juny, dia en què van tornar a aparèixer pintades per diversos punts del poble de caràcter xenòfob i racista. Reiterar la nostra condemna a aquests actes

vandàlics, tor esperant que es pugui trobar els autors dels mateixos, per tal que reparin el mal ocasionat.

CANVIS A L'AJUNTAMENT

En el ple extraordinari de l'Ajuntament del passat 16 de juny es van produir dos comiats. El ple, dedicat a l'aprovació de l'adjudicació del contracte per a la gestió de l'Escola Municipal de Música i aprovar la modificació de l'ordenança que regula la taxa del servei de les piscines, va començar amb la renúncia del seu càrrec com a regidora de l'Ajuntament de l'Encarna Àlvarez al·legant motius personals i expressant la seva gratitud a tots i totes aquells i aquelles que li van

fer confiança per estar a l'equip de govern. Després de 10 anys essent la secretària de l'Ajuntament del nostre poble, l'Anna Gallart també es va acomiadar al ple ja que, des de l'1 de juliol, ocupa la plaça de secretària a l'Ajuntament de Les Borges Blanques i deixa vacant la plaça d'Artesa, que properament haurà de ser ocupada mitjançant un concurs públic.

Provisionalment, ha estat nomenada secretària accidental l'Anna Drudis, que farà les funcions de secretària interventora fins que la plaça vacant resti ocupada.

INCENDIS AL NOSTRE TERME

El final de la primavera va ser complicat pel que fa als incendis al nostre poble. El primer dels incendis que s'han produït aquests darrers dos mesos al nostre terme municipal, o ben a prop, es produí en una empresa de reciclatge de palots de fusta, ubicada a la carretera de Tarragona a l'alçada del nostre poble. Tot i no pertànyer a Artesa, l'incendi fou molt aparatós i les grans flamarades es van poder veure des d'Artesa mateix.

Incendi de l'empresa de reciclatge de palets.

El passat dissabte 17 de juny va ser un dia dolent pel nostre terme. Immersos en una onada de calor atípica per l'època, tot i que cada cop més habitual, quan encara ni l'estiu havia començat, es van produir dos incendis més.

El més important, va afectar entre 90 i 95 hectàrees de camps de cereal, que per sort, la major part ja havien estat segats, es reduí així la repercussió econòmica de l'incendi. El foc es va declarar cap

als voltants del migdia, i va arribar fins al camí del sant Esperit i els dipòsits d'Alfès. En l'extinció de l'incendi hi van participar una vintena de dotacions dels Bombers de Catalunya, entre els quals hi havia quatre mitjans aeris, que carregaven aigua als dipòsits d'Artesa. Molts veïns van col·laborar en l'extinció de l'incendi, ajudant a controlar el foc. Entre Artesa i Puigverd, es va declarar un altre incendi, aquest, però, molt més petit, encara que no menys important, i que ràpidament va ser apagat. Afectà unes 3 hectàrees de camps agrícoles.

Zones de Sant Esperit afectades per l'incendi.

OBERTURA DE LES PISCINES MUNICIPALS

El dimecres 21 de juny es van obrir al públic les piscines municipals del nostre poble. Per a aquesta nova temporada de bany, s'han realitzat una sèrie de millores al recinte del bar per intentar millorar una mica les condicions en què es troba el mateix.

COMIAT DEL CURS ACADÈMIC

Com cada any, arribat el mes de juny, l'activitat educativa posa punt i final a l'any acadèmic amb la celebració de les diferents festes i festivals de final de curs.

Els primers a celebrar que el final de curs ja s'apropava foren l'equip docent i l'AMPA de l'escola *Els Tilers*. Per diferents motius, la festa final de curs es va celebrar el dissabte 27 de maig. Les activitats van començar a 2/4 de 7 de la tarda amb la tradicional exhibició de les activitats extraescolars

Exhibició de balls de saló.

extraescolars, tots els nens i nenes assistents, així com els mestres i els pares i mares que van voler, van jugar a diferents jocs repartits per tot el pati de l'escola.

Arribats 2/4 de 10 de la nit, tots els assistents van

Exhibició d'activitats extraescolars.

Jocs al pati de l'escola.

gaudir del sopar organitzat per l'AMPA i de la música en viu a càrrec d'un combo de l'escola de música i d'un DJ.

A partir de les 6 de la tarda del dissabte 17 de juny, fou el torn dels nens i nenes de la Llar d'infants Rialles de celebrar el seu festival de final de curs. Els assistents al festival, van poder gaudir de l'actuació dels alumnes de P-1, P-2 i P-3 de la guarderia, que van oferir un espectacle de temàtica mexicana que va fer les delícies de tots els assistents. Com a cloenda de l'acte, a tots els nens i nenes que finalitzaven el seu pas per la Llar d'infants al passar a l'ensenyament obligatori, se'ls va fer entrega de les orles de "graduats".

En finalitzar, l'AMPA de la Llar d'Infants va oferir un berenar a tots els assistents. Com a cloenda de l'act, a tots els nens i nenes que finalitzaven el seu pas per la Llar d'infants al passar a l'ensenyament

que durant el curs l'AMPA ha organitzat setmanalment. Les actuacions que es van poder veure foren les dels grups de patinatge, del grup d'anglès i de l'extraescolar d'Acroesport. Per problemes d'agenda dels professors, les exhibicions de l'extraescolar de teatre i de balls de saló, no es van realitzar el dia 27 de maig, sinó que es van incloure dintre dels actes de la festa *Perquè volem!!!* de l'Associació de Dones *la Pubilla*. Un cop acabades les exhibicions de les activitats

Festival de la Llar d'Infants.

obligatori, se'ls va fer lliurament de les orles de graduats.

En finalitzar l'AMPA de la Llar d'infants va oferir un berenar a tots els assistents.

L'Escola Municipal de Música va iniciar els actes per acomiadar el curs acadèmic el dimecres 14 de juny, a la sala del Teatre Municipal on, a partir de les 7 de la tarda, va començar el festival final de

Actuació de les corals.

Actuació de l'agrupació de violins.

Actuació de l'agrupació de guitarres.

Actuació de music amoderna.

curs. En el mateix, hi van actuar les corals de xiquets i vailets, així com dels diferents combos de música moderna i de les agrupacions de percussió i guitarres. Aquest festival, va ser especial ja que, després de molts anys de gestionar l'escola de música municipal, aquest any ha estat l'últim en que l'Orfeó Lleidatà s'ha encarregat de guiar els progressos musicals dels nostres fills i filles.

Com a últims actes de l'escola de música, el dijous 15 de juny i el dilluns 19, es van realitzar les últimes audicions d'instruments del curs.

Un cop finalitzat el curs escolar, el dia 22 de juny a les 8 del vespre, a la Sala del Teatre Municipal es va produir la presentació dels nous gestors de l'escola de música municipal. Aquests nous gestors seran l'escola Dalcroze de Lleida, escola encara jove però que ens els darrers anys ha vist créixer moltíssim el seu nombre d'alumnes gràcies a la seva forma d'entendre i ensenyar la música mitjançant el moviment.

SARDANES A LA FRESCA

El diumenge 18 de juny, dins del cicle de Sardanes a la fresca que cada any organitza el Consell Comarcal del Segrià, va tenir lloc a l'espai poliesportiu cobert una ballada de sardanes que van comptar amb la música de la cobla *Vents de Riella*. L'inici de la ballada fou a les 10 de la nit.

VOLTA A LA PROVINCIA DE LLEIDA

El diumenge 18 de juny va passar, per dues vegades, l'última etapa de la 60a edició de la Volta ciclista internacional de la província de Lleida. Aquesta etapa tenia inici i final a Lleida i donava la volta per diferents pobles de Les Garrigues. Els més matiners van poder veure el primer pas dels ciclistes a partir de les 10 del matí. Qui no va voler aixecar-se aviat el diumenge, els va poder veure retornar a partir de quarts d'una del migdia.

CINEMA MAIG-JUNY

Dia	Pel·lícula
7 de maig	Marea negra
14 de maig	Canta
21 de maig	Villaviciosa de al lado
28 de maig	El faro de las orcas
11 de juny	Loving
18 de juny	Comanchería
25 de juny	Belleza oculta

SETMANA CULTURAL 2017

Josep Ma Esteve

Entre el 22 d'abril i l'1 de maig es va celebrar, una nova edició de la Setmana Cultural. En l'edició d'enguany, més llarga del normal, hi estava inclosa la Diada de Sant Jordi i una recreació històrica 'una batalla de la Segona Guerra Mundial. Entre els actes que es van dur a terme cal destacar els següents:

Dissabte 22 d'abril

A les 11 del matí.- Estava prevista una XERRADA sobre l'“*Adopció dels animals de companyia*” a càrrec de l'Alternativa Ecologista d'Artesa de Lleida, que finalment no es va poder dur a terme. També es va haver d'anul·lar l'exhibició de gossos de recerca i rescat prevista a l'espai poliesportiu cobert.

A les 6 de la tarda.- TROBADA ANUAL DE GUITARRISTES, a càrrec de l'orfeó Lleidatà, a la Sala del Teatre Municipal. Aquest any, l'edició estava dedicada als “40 anys sense EL REI. Homenatge a Elvis Presley”.

A les 9 del vespre.- TAST DE CERVESES artesanals de Ponent, a la Sala del Teatre Municipal. Taller i degustació de quatre tipus de cervesa artesanals. Durant els diferents actes del dia, hi va haver una parada de Comerç Just, amb venda de productes artesans, a càrrec de Càritas.

Diumenge 23 d'abril. Diada de Sant Jordi
 Entre les 11 del matí i les 2 del migdia.- INFLABLES per als infants al carrer Europa. Amb el mateix horari, al pavelló municipal, hi va haver SCALÈXTRIC per a tots els nens i nenes.
 A les 11 del matí.- CONTA CONTES a càrrec d'Eva Drudis i taller de maquillatge pels infants. Tot seguit, coca i xocolata pels nens i nenes.
 A les 12 del migdia.- LECTURA de poesies infantils.
 A la 1 del migdia.- VERMUT LITERARI (recital de poesia) i signatura del llibre de Jordi Oró, "Els Tartanys a la terra de la música".
 A les 7 de la tarda.- TEATRE amb l'obra "Fer un cafè", al Teatre Municipal, a càrrec de la Companyia Celler de Teatres.

Diada de Sant Jordi.

Dilluns 24 d'abril
 A 2/4 de 5 de la tarda.- BERENAR SALUDABLE al menjador de l'Escola per a tots els nens i nenes.
 A 2/4 de 7 de la tarda.- XERRADA "Educar els nostres fills i filles per a la felicitat" a càrrec de Daniel Gabarró, a l'Escola Els Til·lers. Oberta a tothom.

Dimarts 25 d'abril
 A les 8 de la tarda.- XERRADA "Com prevenir el càncer incidència i tractament", a càrrec del Doctor Mira a la Sala d'actes de Casa de la Vila.

Conferència Com prevenir el càncer.

Dimecres 26 d'abril
 A 2/4 de 6 de la tarda.- Recital de poesia a càrrec de Joan Cassola al Casal dels Jubilats.

Dijous 27 d'abril
 De les 10 del matí a 2/4 de 5 de la tarda.- PLANETARI – PARC ASTRONÒMIC DEL MONTSEC, per a tots els nens i nenes de l'Escola, al Teatre Municipal, amb la projecció de les pel·lícules *Orígens de la vida* i *Galaktos*, i la simulació *Del dia i la nit*.
 A 2/4 de 6 de la tarda.- TALLER DE MANUALITATS, per a tots els nens i nenes, a càrrec de Carol Voltes (nena de 10 anys) al primer pis de la Llar de Jubilats.
 De 8 de la tarda a 9 del vespre.- Portes obertes de ZUMBA al pavelló municipal, a càrrec de Josep Rebull.

Taller de manualitats.

Exhibició de Zumba.

Divendres 28 d'abril

A les 5 de la tarda.- JOCS GEGANTS per a tots els nens i nenes al pati de l'Escola, a càrrec d'Artesa Gym. A la mateixa hora, però a la Llar de Jubilats, taller de pintar samarretes per a tots els jubilats i jubilades.

A les 8 de la tarda.- TALLER DE GRAFOLOGIA a càrrec de Cristian Mòdol, a la Sala d'Actes de Casa de la Vila.

Taller de pintar samarretes.

Taller de grafologia.

Dissabte 29 d'abril

Recreació de la Batalla de Nàpols

De les 10 del matí a les 5 de la tarda.- LIVING HISTORY, simulacre de vida al campament.

A les 12 del migdia.- BATALLA, simulació d'emboscada.

A 2/4 de 6 de la tarda.- CAMPANYA D'ITÀLIA, batalla de foguejament.

A les 9 del vespres.- SOPAR D'ESTIU amb uniformes i vestuari de l'època. Tot seguit BALL amb música en viu.

Diumenge 30 d'abril

Recreació de la Batalla de Nàpols

A 2/4 de 10 del matí.- LIVING HISTORY, simulacre de vida al campament.

A les 12 del migdia.- ELS 4 DIES DE NÀPOLS, lluites.

A les 5 de la tarda.- Estava prevista l'arribada del

comboi hospital i simulació de triatge, que finalment es va substituir per una desfilada pels voltants del poble.

A les 6 de la tarda.- Projecció de la PEL·LÍCULA "*Hasta el último hombre*" al Teatre Municipal.

Dilluns 1 de maig

Recreació de la Batalla de Nàpols

A les 10 del matí.- LIVING HISTORY, simulacre de vida al campament.

A les 12 del migdia.- CERIMÒNIA de clausura dels actes i entrega de diplomes i premis.

Recreació de la batalla de Nàpols.

Durant tota la Setmana Cultural, al vestíbol de l'ajuntament, hi va haver una EXPOSICIÓ de nines de drap fetes a mà per Octavià Delgado. Durant el cap de setmana en que es va dur a terme la Recreació de la Batalla de Nàpols, hi va haver instal·lades caravanes de Foodtrucks al carrer Vinya Nou, i servei de bar a càrrec de l'AJALL, l'associació de Joves d'Artesa de Lleida. A l'espai poliesportiu cobert, hi va haver parades de productes relacionats amb els temes militars.

ACTES DEL 50 ANIVERSARI DE L'AGRUPACIÓ CULTURAL LA FEMOSA

Josep Ma Esteve

Durant els mesos de maig i juny, des de l'Agrupació Cultural La Femosa hem continuat celebrant el nostre cinquantenari. Com és la nostra manera de ser i els nostres interessos, els temes tractats han estat amplis i diversos. Així, el passat divendres 19 de maig, a 2/4 de 10 de la nit, a la sala del Teatre Municipal, va tenir lloc una entretinguda i amena xerrada sobre astronomia a càrrec de l'enginyer i divulgador de la ciència astronòmica, Ramon Drudis Mauri, titulada *Des del Big Bang fins avui: història del nostre univers*.

Visita a les restes del poble vell de Mequinensa.

Conferència de Ramon Drudis.

Pel dissabte 27 de maig estava prevista el concert a càrrec de The new Zombies, grup participant al programa Oh Happy Day de TV3, però que degut a la coincidència amb la festa final de curs de l'escola Els Til·lers, es va haver de suspendre.

També es va haver de suspendre la presentació del llibre *La Maseta 1816-1839, de la llegenda a la història* de Núria Gallart i Felip Gallart.

Si que es va celebrar, tot i que no tal i com estava prevista, la sortida per visitar algun indret relacionat amb

Davant les restes de la casa pairal de Jesús Moncada.

algun dels llibres que s'ha llegit en el grup de lectura de l'Agrupació. Així, el passat 18 de juny, vàrem organitzar una sortida a Mequinensa, població natal de Jesús Moncada i escenari de la major part de la seva obra literària.

El programa d'activitats d'aquest dia fou el següent:

A 2/4 d'11 del matí, visita al Museu de la Història, el qual conté l'espai Moncada.

A 1/4 de 12 del matí, ruta literària "poble vell" on es van poder recórrer els carrers protagonistes de l'obra *Camí de sirga* de Jesús Moncada.

A 1/4 d'1 del migdia, visita al museu de la mina, per acabar dinant al restaurant *El Mison* de Mequinensa.

SORTIDES DEL GRIU

Junta del Griu

SORTIDA A TREMP

Els dies 6 i 7 de maig del 2017, la colla del Griu vam participar a la segona edició de Pallars de Foc, que es va celebrar a Tremp.

En aquesta edició hi vam participar la Polseguera d'Argentona, el Basilisc de Mataró, el Drac de Sarrià, la Galera de Cambrils amb els diables Cagarrieres de Cambrils, el Pegàs del drac d'or d'Hospitalet, la Figa-Foc d'Alguaire, el drac

Malauradament vam patir un petit accident a l'inici on vam xafar la cua del nostre Griu. Malgrat tot, vam continuar endavant amb un "apanyo" ràpid per poder continuar cremant i fent camí. Cal remarcar que en aquesta sortida ens van acompanyar els nostres companys i companyes del Kumbava per fer més amè l'itinerari. Acabem el trajecte a la plaça Catalunya, on hem començat, allí finalitzem l'actuació amb una

encesa de totes les bèsties i batucades en conjunt i uns focs d'artifici. No hi ha millor manera d'acabar una actuació! Tot seguit es fa l'entrega de recordatoris per totes les colles visitants.

El diumenge, amb poques hores de son, i després d'esmorzar, vam realitzar una cercavila pels carrers on es trobava la Fira de Primavera amb tota la resta de bèsties, batucades i gegants de la localitat. Aquesta vegada serà sense foc. En arribar al final fem una foto de grup per concloure la Trobada.

Estem contents per haver pogut participar a la trobada, gaudir d'un cap de setmana complet per Tremp i del bon ambient entre els membres de la colla i amb la resta de colles de bestiar.

La temporada només acaba de començar i tenim moltes ganes de foc i pólvora.

Actuació del Griu a Tremp.

Ceballot de Montornès del Vallès, lo Boc de Vandellós, el Griu d'Artesa de Lleida i els amfitrions: la colla de diables lo Peirot de Tremp. Moltes cares conegudes i d'altres per conèixer...

Vam arribar a Tremp al matí per poder exposar el Griu, ja que l'actuació no era fins a la nit. Durant el dia, la colla amfitriona ens va oferir una sèrie d'activitats com diferents cates de productes de la terra, xerrades de la història de Tremp, etc. Addicionalment també celebrava la Fira de Primavera de Tremp que vam poder visitar al llarg del cap de setmana.

A les 10 de la nit, just després de sopar, ens preparam per començar l'actuació. Ens trobem a la plaça Catalunya, on hi ha plantades les deu bèsties. D'una en una fem una encesa de lluïment al mig de la plaça i encaminem la cercavila pels carrers de la localitat.

Actuació del Griu a Tremp.

Identi'CAT 2017

El passat dissabte 27 de maig la colla del Griu d'Artesa de Lleida vam assistir al Identi'CAT 2017, la Trobada de la Catalanitat a Catalunya Nord, celebrada a la localitat de Baho (Perpinyà).

Així doncs, ben d'hora vam iniciar el camí des del poble, ja que teníem per endavant unes 4 hores de cotxe per arribar a la nostra destinació. Després de recórrer tota Catalunya, parada a Vic per recuperar forces inclosa, vam arribar a Baho, als voltants de les 12:30, preparats per gaudir d'un magnífic dia.

Els participants a la trobada vàrem ser: El Lleó i la Mulassa de Barcelona, el Bou de Figueres i el Griu d'Artesa de Lleida. Tan bon punt vam arribar i plantar el Griu, la colla amfitriona oferia un vermut i un bon dinar a totes les colles assistents. Ben tips vam començar a preparar la cercavila, ja que es realitzava a les 3 del MIGDIA!! No voldríem saber a quines temperatures estàvem en aquells moments, però el sol feia justícia, tal i com vam poder comprovar alguns, l'endemà al matí, amb unes petites cremades solars típiques de la primavera o inici d'estiu.

Al llarg del cercavila vam anar cremant amb pausa i vigilància, ja que teníem cotxes al llarg del recorregut i l'organització ens va advertir prèviament que l'any anterior havien tingut algun problema amb algun veí. El cercavila el vam

Arribada del Griu a Baho.

realitzar gairebé en solitari, penseu que devien ser les 3-4 de la tarda, i vam arribar a una plaça on vam lluir el Griu al màxim i a continuació vam concloure amb la típica encesa conjunta. Acabada l'actuació vam recollir "los trastos" i donat que ja portàvem una colla de quilometres al damunt, vam fer nit a Perpinyà i així aprofitar el viatge per conèixer la Catalunya Nord. Vam poder visitar la ciutat de Perpinyà que destaca pel seu casc antic amb diverses edificacions de caire medieval com poden ser el Castillet, la catedral de Sant Joan Baptista i el castell dels Reis de Mallorca, també anomenat Puig del Rei. El diumenge després de dinar, vam fer el viatge de tornada deixant enrere la Catalunya Nord i una colla de persones amb qui compartim sentiments i ideologies, malgrat la distància i la nacionalitat. Salut i foc.

Participants a l'Identi'Cat 2017.

UN MAQUIS AL SECÀ D'ARTESA DE LLEIDA

Adolf Costafreda Castillo

Encara que pugui semblar una mica exagerat o que algú es pensi que m'ho invento, la veritat és que, cap allà als anys quaranta (45 o 46) del segle passat, van "capturar" un maquis al secà d'Artesa. Aquest episodi que recordo bé, encara que una mica borrós pel temps que ha passat, penso que de gran, per la seua poca rellevància, no ho he comentat mai amb ningú com tampoc se m'havia acudit fer-ne un article.

Aquest dia, però, mirant la televisió a La Femosa un programa d'aquests tipus "Alguna Pregunta Més?", una motocicleta amb sidecar sortia de pista i s'emportava gent pel seu davant, un munt de gent. És clar, tots vam riure i jo no em vaig poder estar de dir: d'aquests trastes, quan era xiquet en dèiem "motobarca" i el Xavier Gallart hi va posar cullera: tens raó, en dèiem "moto amb barca". A partir d'això em va venir a la memòria la història de la "captura del maquis" pel secà d'Artesa i, al mateix temps vaig pensar que en podria fer un article per LA FEMOSA. Segons la Gran Enciclopèdia Catalana, **maquis** era un moviment de guerrilles antifranquistes que tingué lloc en diversos punts de l'estat espanyol. Començà immediatament després d'acabar-se la Guerra d'Espanya (1936-39), però no fou fins a l'alliberament de França per part del Aliats (1944) que, amb l'entrada d'homes de l'altra banda dels Pirineus, que el maquis agafen força rellevància. El maquis, amb alts i baixos es mantingué actiu fins als anys cinquanta.

Com que jo vivia prop de Casa de la Vila (llavors a Casa de la Vila s'hi entrava pel carrer del Fossar Vell, era un edifici petit, al costat esquerre (mirant a la porta) hi havia un gran pati el qual, avui,

Façana al carrer Fossar Vell de l'antic ajuntament.

Abans de l'imatge, façana lateral de l'antuntament al carrer del Castell i a l'anex.

forma part del mateix edifici). Aquell matí d'hivern (em penso que era a l'hivern, però no ho podria assegurar) per tota la canalla del carrer i carrers veïns era com si fos un dia de festa, al carrer i sobretot al pati de tocar a Casa de la Vila hi havia una colla de sidecars aparcats juntament amb cotxes de la Guardia Civil, una colla de gent, uniformats i de paixà entraven i sortien de l'Ajuntament. Alguna cosa passava. La canalla no fèiem gaire cas de la gent, entretinguts com estàvem amb l'espectacle del carrer i, sobretot amb les motos amb sidecars. No n'havíem vist mai cap de tant a prop. Tot semblava un decorat d'una pel·lícula de "gàngsters" de les que feien llavors al cinema Capitoli de cal Tomàs. Segons vam saber després, tot aquell desplegament d'homes i màquines era per capturar un maquis que s'havia amagat en un mas del nostre secà. El van enxampar i conduir a Casa de la Vila d'Artesa on li devien fer tota mena d'interrogatoris i, cap a mig matí se'l van empotar cap a Lleida. Segons els comentaris de la gent aquell home es va deixar agafar perquè feia dies que no menjava. A Casa de la Vila, abans d'interrogar-lo, li van preparar un bon àpat. En canvi no vaig sentir mai cap comentari, de si l'home anava armat o si formava part d'algun escamot.

Dels maquis sí que n'havia sentit a parlar vagament, però com una cosa que passava en un altre país, sense saber ben bé el que era i, tot plegat, era una cosa que passava molt lluny del nostre poble, però potser ni tant.

L'HABILITAT D'ELEGIR EL QUE VOLS FER

Roger Gil Barberà i Meritxell López Satorres

El feminisme, segons Júlia Mas, sociòloga i coordinadora del Centre de Recursos per a les Associacions Juvenils de Barcelona, és un moviment que lluita per les llibertats de les dones, la igualtat de drets i les oportunitats a la vida. A aquestes alçades de la pel·lícula, és ridícul preguntar-se si vivim en una societat masclista però, per si encara queda algun agnòstic a la parròquia, aquí teniu tres dades. En primer lloc, segons el portal web Internationalbusinessreport.com, a Espanya, només el 21% de les dones ocupen càrrecs de directives quan representen el 54% de tota la comunitat universitària. En segon lloc, el diari El Mundo revela que les dones cobren un 23,25% menys que els homes i que aquest percentatge s'incrementa fins al 40% quan parlem de pensions. Finalment, a l'estat espanyol, s'han assassinat 15 dones per

v i o l è n c i a domèstica entre el gener i el maig d'aquest 2017, fet que representa una senyora morta cada 5,59 dies. De fet, segons la revista WHO, el 38% dels assassinats de dones al món són per violència masclista. Avui en dia el masclisme està tan arrelat a la nostra societat

que és complicat eradicar-lo. Però no impossible. Una de les eines més útils contra el masclisme seria implantar la coeducació. Això implicaria des de l'eliminació de centres amb segregació escolar fins a la intervenció del professorat per corregir una jerarquia masclista entre la quitxalla. La coeducació, a més a més, suposaria la supressió d'il·lustracions que acompanyen els exercicis dels

llibres escolars que contribueixin a crear expectatives diferents per a nens i per a nenes. És a dir, la coeducació persegueix disminuir tant com sigui possible les conseqüències d'una educació sexista en la canalla.

Un fet que també remaria a favor de la igualtat és l'ús d'un llenguatge inclusiu. Perquè no ens enganyem, el que no s'anomena no existeix. Per això, i si no volem allargar-nos dient "nens i nenes" per referir-nos al mal anomenat "nens", podríem utilitzar genèrics com "mainada", "canalla" o "xicalla".

Per acabar, un dels punts més polèmics seria l'humor masclista. No serem nosaltres qui posarem tanques al camp, i censurar l'humor sexista ho seria, però l'humor sempre s'ha d'interpel·lar i valorar segons qui el fa ja sigui l'oprimit o l'opressor.

Tot això només són exemples de canvis que hauríem d'utilitzar per sensibilitzar la nostra societat. Tal com diu la sociòloga Júlia Mas: "El que passa en l'àmbit social té una repercussió en l'àmbit interpersonal". Per això, ha de quedar molt clar que el canvi som tu, jo i tots. Perquè el feminisme és l'habilitat d'elegir el que vols fer.

DOMUS DOMINI. LES AUTOPISTES

Miquel Carrera Castellví

Quan vaig començar a escriure aquesta sèrie del *Domus Domini*... pensava en tot allò que hem fet els homes i dones, la humanitat, en construccions que van deixant petjada, i que alhora generen un pensament, un moment poètic potser. I ara, pensant en construccions que deixen petjada, sens dubte, aquí estic pensant en les autopistes.

Si dic autopista i no autovia, és perquè precisament és aquest el mot que més tinc proper, de quan als anys 70, vam veure a Artesa la construcció de l'autopista. L'autopista és per nosaltres, artesencs, el lloc, la franja aquella, que més amunt del canal esdevé línia misteriosa, plena de viatges i viatgers inabastables, en un espai tancat, sense aturades, sense contacte. Recordo la impressió que em causà el veure màquines tan grans remouent la terra, camions i tot el que acompanya una empresa d'aquella magnitud; en l'emblema s'hi llegia CYT, que més tard vaig saber que era *Cubiertas y Tejados*, i sempre vaig pensar que era un nom ben estrany per una empresa com aquella, tan gran, de tanta empenta. Com a xiquet, que ja començava a interessar-me per la locomoció, no entenien aquella monstruositat de carretera, tanta amplada, tant de tot. Va contribuir, penso ara des de la distància, a la modernitat del país en general; una obra colossal, una empresa important, un finançament que devia ser ben oneros.

Parlant també de finançament, s'encetava una nova modalitat de funcionament: una obra pública construïda segons els model de concessió i peatge. I vingueren les guixetes per entrar i sortir, els tiquets, els pagaments. Potser abans ja de la nostra autopista, recordo algun viatge amb els pares a Barcelona en l'utilitari familiar, i haver de pagar en entrar, dipositant els diners exactes en una mena de panistres grosses. Aquesta barrera, aquest tancament, aquest haver de pagar han provocat també en mi una mica de temor. Sempre he estat temorós de l'autoritat, ves ... i allò que algú et faci pagar a la fi d'un viatge em provocava una mica d'ansia, no m'hi sentia a gust.

Han passat els anys, ja no sóc aquell jove que s'hi perdia en aquelles rectes llargues i monòtones,

poruc de les barreres i pagaments, i mireu per on ... resulta que n'he arribat a estar usuari avançat. I he vist el gran negoci que ha estat i encara és això de les autopistes. Encara avui en dia, no hi ha carretera prou eficient que us desplaci de Barcelona a Tarragona, i si voleu comoditat heu d'anar a raure als 8 euros de peatge, per 90 km. Ja comença el negoci quan s'entra al país des de França, i no hi ha camí amb cara i ulls que no sigui l'autopista, que us portarà en volandes fins allà al sud, a Alacant, fent potser un desembossament igual al del combustible consumit; ull viu!!!! Aquest sistema de finançament emprat, aquesta manera de funcionar, ha dut a l'empenyament generalitzat de part de la població, sobretot quan van apareixent notícies de concessions prorrogades, o concessions finalitzades amb peatge encara actiu o el rescat amb diners públics d'autopistes en bancarrota.

També d'aquestes megaestructures, ara ja conductor madur, em meravella la complexitat dels accessos i les cruïlles, quan conduint

amb la meua prudent parsimònia, comencen a aparèixer vehicles que s'incorporen de totes direccions, vials que puguen, ramals que baixen, accessos que vés a saber d'on vénen, carreteres que acaben justament en el meu carril. I jo que sóc conductor *a l'ancienne* que defuig les ajudes electròniques i que procura preparar-se els itineraris ... tant asfalt i carretera em descol·loquen. I resulta que quan arribo a un nus d'aquests, hi passo de puntetes, amb l'ànim encongit pensat sempre de no equivocar-me de sortida o de carril, commocionat per l'espectacle de formigó i en asfalt i enginy, perquè està clar que algú haurà hagut de pensar en quines carreteres s'han d'unir i quines no, i quines són les millor combinacions i quines no són aconsellables. Així que hi passo lleuger, però en arribar a casa moltes vegades la curiositat i el neguit de conèixer i tenir el món controlat em duen a *Google Maps*, resseguint els itineraris, i mirant cap on carall va aquell carril que he vist una estona suspès damunt el meu cap; pura paranoia.

TECNOLOGIA PER A TOTHOM

Jordi Mir Porta

Tot i el títol suggerent d'aquest article, molts es preguntaran a què em vinc a referir, ja que és igual de concís que de genèric. Bé, fem-ho fàcil! Poseu-vos en situació: arribeu a un nou país del qual no en domineu l'idioma; si ben just vàreu assistir a aquelles classes tan avorrides per poder dir hola i fer-vos entendre mínimament, oi? Donada tal situació demaneu ajuda a un prestigiós llicenciat en filologia d'aquelles contrades i ell, molt amablement, us diu que sí, sí, que el que necessiteu i us llença a la cara el diccionari, l'enciclopèdia, un manual de webs per practicar i dos-cents gigabytes en àudios per tal d'esdevenir un vertader professional de la llengua. Tot seguit, vosaltres agafeu tot aquest seguit de meravelloses eines d'aprenentatge i, amb la mateixa amabilitat amb què us les han prestat, obriu la primera tapa de claveguera que trobeu i ho llenceu tot forat avall, no fos cas que ho trobés algú. La pregunta és, per què?

Correcte, perquè si ben just sou capaços d'expressar-vos, quina utilitat us aportarà un diccionari que no podeu ni llegir? Ja us ho dic jo: cap ni una. Doncs bé, crec que aquesta petita metàfora seria perfectament extrapolable a com se sent molta part de la població respecte a la tecnologia d'avui en dia. I és que sí, que no parem d'escoltar com de ràpidament avança el nostre entorn tecnològic, la barbaritat de coses que es poden fer amb un simple telèfon o els dinars magistrals que ens pot fer el nostre flamant nou forn només tirant-hi quatre patates i un raig d'oli. El problema recau que, per desgràcia o per sort (sobretot avui en dia), l'àmplia majoria de la gent no pot dedicar una quarta, per no dir ni tan sols una vuitena part del dia a dia a dedicar-se a estudiar tots i cada un dels canvis que es produeixen en l'àmbit tecnològic actual. Això fa que molts cops quan necessitem utilitzar un d'aquets meravellosos estris que hem vist en una revista o programa de televisió, i que a priori sembla que ens facilitarien molt les coses, haguem de recórrer a Internet a buscar algun manual del guru del moment, que al final ni entenem, i donem per perduda la possibilitat d'incorporar una nova i fantàstica eina al nostre petit repertori de trucs diaris.

Aquí és on entra tecnologia per a tothom, perquè per diferents motius, com poden ser la curiositat, l'entorn laboral o la destresa i passió per certs terrenys, com ara la tecnologia, la informàtica o les

telecomunicacions, algunes persones hem adquirit coneixements que ens permeten mantenir-nos al dia d'aquests canvis, però sense ser professionals o persones de nivell molt avançat, cosa que implica que a l'hora d'explicar-los, probablement utilitzem un llenguatge molt més planer i entenedor de cara a l'interlocutor. Som com aquell benvolent venedor de vins, que ens permet escollir un vi adequat al nostre gust sense necessitat de tota la perafernàlia vinícola que rodejaria un sommelier o el típic autoproclamat expert en vins.

Per fer-nos-en una lleugera idea: us imagineu que us digués que amb un simple instrument que es connecta als endolls de casa podeu utilitzar tota la xarxa elèctrica com si fos xarxa d'Internet? I tenir connexió per cablejat a totes les habitacions en lloc d'haver d'utilitzar per força la Wi-Fi que molts cops no ens arriba a un segon pis, a l'estudi, etc. Us imagineu que us digués que hi ha un petit afegitó per al nostre navegador web que, sense cap requeriment especial, ens suprimeix el noranta-nou per cent dels anuncis i finestres emergents que apareixen mentre naveguem (inclús els anuncis dins els vídeos de Youtube)? I gratuïtament, encara que sempre es pot donar la voluntat. Us imagineu que la impressora de casa anés sense cables i que poguéssiu imprimir tant des dels vostres ordinadors, tauletes o mòbils inclús estant lluny de casa? Totes aquests idees i moltes més són les que pretenc

presentar en aquesta petita secció. Això sí, la idea és que aquest apartat sigui realment interactiu amb els lectors i per tant, animo a tothom, a falta d'un canal de comunicació que ja trobarem, que ens escriguin o parin a qualsevol dels redactors quan els vegin per preguntar o demanar algun tema en concret que us preocupi.

EL PERER PERSISTENT I CENTENARI

Felip Gallart Fernàndez

Inspirant-se en les visions feréstegues dels pins arrelats en els penya-segats de Formentor (Mallorca), l'any 1885 mossèn Miquel Costa Llobera va escriure "El pi de Formentor". El poeta expressava el seu delit de ser com aquell pi que creixia en les esquerpes serralades de Formentor. Volia ser com ell: fort, resistent i superar amb la mateixa dignitat tots els embats de la vida: "Lluitar constant i vèncer i regnar sobre l'altura /i viure de cel i de llum pura"

L'any 1909, el poeta Joan Alcover escrivia el poema "Desolació". Cal situar-nos en un moment molt difícil de la seva vida. L'any 1887 havia mort la seva dona Rosa Pujol, el 1901 la seva filla Teresa moria de tuberculosi i el 1906 el seu fill Pere moria del tifus. Joan Alcover tenia 55 anys. Corprès pel dolor, el poeta expressava la seva profunda tristesa, però també l'esperança de viure amb el brostar de les fulles i la saba d'aquell vell arbre amb qui es comparava: "i sent brostar les fulles i sent pujar la saba".

L'any 1912 Leonor Izquierdo, esposa d'Antonio Machado, patia tuberculosi, llavors una malaltia incurable. Era primavera i en un dels seus passejos pels voltants de Sòria, Machado va observar com del tronc d'un vell om moribund brotava una branqueta verda. Commogut, Machado hi va veure un senyal de vida i va escriure el seu bellíssim poema "*A un olmo seco*" esperant també per a la seva Leonor un miracle de renaixement. No fou possible. Leonor moria pocs mesos després a l'edat de 18 anys i Machado ens deixava aquells bells versos carregats d'esperança: "*Mi corazón espera / también, hacia la luz y hacia la vida, / otro milagro de la primavera*".

Sovint els poetes identifiquen en els arbres els seus estats d'ànim, les seves emocions, els seus sentiments i a través de metàfores els converteixen

en elements universals. També poden esdevenir símbols de poblacions senceres, com l'Auet de Canejan, el Plataner de Vila-sana, el Pi del Pla de Perlet de Seròs, el Pi d'Amitges d'Espot, l'Arbre de la Llibertat de Llançà, el Teix de la Cova de Margalef, la Savina d'Albelda o símbols de tot un país com ho és el Pi de les Tres Branques, un dels grans símbols de Catalunya.

Els artesencs també tenim un arbre que podria esdevenir un dels nostres símbols més preuats. Es tracta d'un perer situat a la banqueta del costat sud del Canal d'Urgell, entre els ponts de la carretera d'Aspa i el de camí de Sant Esperit, vora el camí de la partida de Rocafort, a uns dos-cents

metres del poble i que a la passada revista (núm. 287, pàgina 35) vam presentar a l'enigma. El seu aspecte no és imponent com els arbres monumentals protegits. Té poca presència i el seus fruits són aspres i de poca qualitat. Llavors on rau la seva gràcia?

El perer ha crescut a l'altra banda del canal, en terreny de secà i per tant sense poder aprofitar ni una gota d'aigua del seu curs, tan proper i tan llunyà

ahora. És un arbre amb molts anys a les branques: els més vells sempre l'han vist allí. Un arbre que ha resistit anyades de sequera i maltempsades amb només les poques gotes que la pluja ha pogut deixar anar. La seva capacitat de resistir, la seva voluntat de sobreviure de superar les dificultats amb paciència, humilitat i discreció és un exemple individual i col·lectiu que podríem fer nostre a tots els artesencs i artesenesques.

El passat 14 d'abril, dins del nostre projecte de recuperació de les feines tradicionals de la pagesia i del nostre patrimoni, vam realitzar unes tasques d'esporga, vam tallar i treure algunes branques supèrflues i vam netejar els seus voltants per deixar-lo en millors condicions per tal d'ajudar-lo en la seva persistent lluita per la supervivència. S'ho mereix.

ARRELS

Gerard Calderó Morera

Les paraules: folklore, bestiar de foc, música, dansa, gegants, cançó popular, seguicis, sardanes, llegendes, esbart, trabucs, flabiols, cap grossos, grallers... ens evoquen a les nostres arrels, la nostra cultura, la nostra història i tradició. Quan a més a més s'hi mescla l'emoció i el sentiment de pertinença, és converteix en un dels tresors més preuats, màgics i indescriptibles que la humanitat pot tenir. El futur de tot el nostre llegat cultural depèn dels més menuts del nostre país, de la nostra província, de la nostra comarca, del nostre poble. Artesa de Lleida té un grup humà de persones entre les quals s'hi inclouen infants i adolescents, que bona part del seu lleure el dediquen a impregnar-se de cultura, arrels i tradició. Al mateix poble tenim dues bèsties de foc, diablons, gegants, un grup veterà de grallers, sardanistes, un grup novell de flabiolaires, l'Agrupació Cultural *La Femosa*. Tot i ser un poble ple de vida cultural, la magnitud d'aquest no permet abastar tota la nostra cultura, per aquest motiu hi ha una dotzena d'infants i adolescents que han anat a cercar les nostres arrels de dansa a l'esbart dansaire Sícoris "Ballet ciutat de Lleida". Aquest esbart és un grup de dansa tradicional catalana avalat per una trajectòria que començà l'any 1971; des d'aquell mateix moment, viatja per la festa, a través de balls, cançons i tonades antigues i actuals. Aquest camí s'estén per tot el territori dels Països Catalans intentant de ser fidels a les coreografies, músiques, punts, motius i vestuaris, que ajuden a entendre els diferents elements festius que conformen la nostra tradició en constant evolució. L'esbart a part de recuperar i difondre el folklore, començà a interpretar, ja no tant sols en places, sinó en escenaris, danses de coreògrafs del país. Des de fa una dècada, l'esbart ha fet un pas més i també s'ha obert a les

Actuació de l'Esbart a la Festa Major de Lleida.

Actuació dels petits a Olesa de Montserrat.

celebracions més populars i de carrer, participant en danses de cercavila. A més a més però interpreta danses de nova coreografia coreografiades per membres del propi esbart.

Aquest any, l'esbart dansaire Sícoris, el cos de dansa del qual, està format, entre d'altres, per més d'una dotzena de veïns i veïnes del nostre poble, ha creat un espectacle ple de relats, cançons i danses. Les cançons tradicionals expliquen, entre altres, alguns dels àmbits de la vida quotidiana com costums, espais, creences i històries. Aquest és el centre d'interès que ens serveix de fil conductor per presentar, a partir de les versions del grup El Pont d'Arcalís, un conjunt de temes coreografiats amb la doble intenció de transmetre aquesta riquesa de la tradició oral i d'aglutinar el conjunt de dansaires de l'esbart en un projecte comú a partir d'aquestes cançons que a través de la lletra, la música i la dansa expressen el sentit d'un poble.

Aquesta recent posada en escena expressa el sentiment i sentit d'un poble en temps antics, o potser no tant sota el títol d'*HISTÒRIES EN DANSA*. Aquest espectacle es viu com una festa amb gran voluntat d'expressió i un àmbit on petits i grans hi tenen cabuda, i cadascú expressa vitalitat i sentiment a partir de la cançó, la lletra i la dansa. Joan Maragall explica aquesta realitat misteriosa de la festa dient que..." *Sempre és bell començar. Totes les coses haurien d'ésser començades amb festes, perquè en tot començament hi ha quelcom del gran misteri del món.* "

Connecta't al català!

Full informatiu editat pel Servei Comarcal de Català del Segrià/1

Encetem aquesta col·laboració amb la voluntat d'informar sobre aspectes relacionats amb la llengua catalana: cursos, campanyes, lèxic i terminologia, materials... Esperem que us sigui útil.

Voluntariat per la llengua a Artesa de Lleida (2016-2017)

El passat mes de novembre, i fins al mes de març, es va engegar a Artesa de Lleida el programa Voluntariat per la Llengua, amb la formació de 5 parelles lingüístiques.

Gràcies a la iniciativa i col·laboració desinteressada de les voluntàries Teresa, Pilar i Mireia, es va facilitar que persones aprenents procedents de Bolívia, Algèria, Colòmbia i de la resta de l'Estat, milloressin la comprensió i fluïdesa lingüístiques en llengua catalana, mitjançant trobades d'una hora a la setmana per parlar. Els llocs on es quedava eren al Telecentre i a l'Ajuntament. El Voluntariat per la llengua és un programa impulsat per la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya i gestionat territorialment pel Consorci per a la Normalització Lingüística. El VxL es va iniciar l'any 2003. Des d'aleshores ha format més de 110.000 parelles lingüístiques arreu de Catalunya.

Voluntàries per la llengua d'Artesa de Lleida.

Cursos de català per a adults (període 2017-2018)

A partir del setembre començaran els nous cursos de català per a adults a diferents poblacions de la comarca i a Lleida. Podeu trobar informació dels

cursos i període de matriculació als llocs web següents:

www.segria.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlleida/

Sabíeu que...?

Ara que la platja i la piscina formen part de la nostra realitat immediata, arribem carregats de vocabulari estiuenc que ens farà venir ganes de posar-nos en remull

El primer que necessitem són la tovallola i el banyador. Si sou noies podeu optar per posar-vos biquini i pareo, mentre que els nois hauríeu d'evitar l'eslip (amb *è*), ja que en els darrers anys ha perdut pistonada...

Els més xics, si encara no saben nadar, hauran d'agafar flotador i braçals (no pas "manguitos"). I, en cas que anem a una piscina pública, haurem de passar pels vestidors (que no vestuaris) a dutxar-nos i encasquetar-nos la gorra de bany. Un cop llestos, podrem pujar els esglaons (també esgraons) de les escales que ens condueixin al trampolí per després capbussar-nos a l'aigua i fer unes braçades o bussejar una mica. Procurarem mantenir-nos sempre dins del camp de visió del socorrista (-ista, tant si és home com dona), no fos cas que ens ofeguem i hagi de venir a llançar-nos una armilla salvavides.

Finalment, compreu crema protectora i planteu-vos sota el para-sol (o l'ombrel·la, però mai la "sombrella") i no oblideu la bossa de platja per desar-hi les claus i els mòbils. Que gaudiu d'un bon estiu!

Servei Comarcal de Català del Segrià-Centre de Normalització Lingüística de Lleida
C. del Canyeret, 12 25007 Lleida
segria@cpnl.cat www.cpnl.cat
Tel. 973 05 48 00

ELS GATS. PUNT I A PART

Fa anys que la protectora d'Artesa de Lleida existeix, des del 2005, però, com altres protectores, es dedica exclusivament als gossos. Aquest fet no és perquè sí, el motiu principal és que controlar els gats és una feina encara més complexa i amb més despeses que atendre els cànids.

La diferència, a part del cost global de tot plegat, és que de gats n'hi ha un munter, colònies senceres amb diferents membres i si no hi ha un treball en equip format per la gent de la protectora, el voluntariat i alimentadors de cada colònia, la tasca es fa gairebé impossible de dur a terme, per això, deixats a la seva sort en la majoria de pobles, es multipliquen com ratolins; els gatons apareixen al cap de pocs dies malalts i molts d'ells moren abans dels tres mesos. Aquesta deixadesa no ens agrada. El patiment que provoca l'animaló d'ulls lleganyosos i figura escardalença fa pena de debò. Però mirar cap a una altra banda quan els veus tampoc no és la solució. Així i tot hi pot haver maneres de pal·liar aquesta situació i anar posant-hi, a poc a poc, sentit comú i bones maneres. Veureu m'explicaré. Els gats no són com els gossos. Un gos mai no es pot deixar pel carrer que campi a la seva sort. Pel que fa als gats n'hi ha de dos tipus ben diferenciats: els mansois que no haurien de ser mai pel carrer (perill d'accidents, baralles, penyats...) i els furros o feréstecs que no els pots atrapar si no és amb gàbia trampa i un cop els tens farà tot el possible per escapolar-se. Poden campar a les seves i no ens necessiten. Viuen en grups, amuntegats en solars o espais deshabitats entre la mateixa brutícia que ells generen i fomenta la gent que bonament els alimenta, però que no recull els embalatges amb què porten el menjar. Aquest amuntegament de gats se'n diu colònia i no es pot deixar sense control perquè acaben malalts i moren massa joves.

Com cal controlar una colònia? Hi ha gent que ha estudiat la manera de tenir-ne cura des de la llibertat. Així doncs en moltes poblacions de dins i fora de Catalunya es posa en marxa el mètode CES (Captura, Esterilització i Solta). La manera

de controlar la situació és amb l'esterilització un cop capturat amb gàbia trampa i tornar-lo a la colònia tot seguit si és gat i al cap de 24 hores si és femella. Vénen medicades, les gates, amb un antibiòtic que dura quatre dies, passats els quals el perill d'infecció és gairebé inexistent. Està clar que la despesa feta a aquestes bestioles no es recupera mai, perquè mai no els podrem donar en adopció, moment en què es paguen part de les despeses realitzades.

Fa bo de veure les colònies ben portades. Hi ha gats i gates, però tots estan llustrosos, sans i de bon veure. Són excel·lents raticides i eviten que proliferin els ratolins. També mengen ocells que cauen del niu i malalts. Tenir cura de la colònia és el que fan els alimentadors (gent que els dona menjar) amb algunes millores que tot seguit esmentem:

1- els i les alimentadores cal que es posin d'acord en els dies que cadascun d'ells o elles els porta menjar ja que ha de ser el correcte. Els excedents provoquen brutícia.

2- per evitar les deixalles a l'espai el millor és donar pinso que deixarem en recipients agradables. No serveix qualsevol pot o llauna ja que dona la imatge de deixadesa i brutícia.

3- algú d'entre els alimentadors hauria d'encarregar-se de netejar, un cop per setmana, l'espai i plegar les bosses, pots i papers que hi hagin pogut anar a parar.

4- El millor per controlar els membres de la colla de gats, és l'esterilització, que pagaria la protectora amb les subvencions oportunes. També disposem de gàbia trampa per caçar-los i portar a terme l'esterilització.

Per tant si es van esterilitzant tots els membres de la colònia vindrà un moment que sempre hi haurà la mateixa quantitat d'animals que faran goig de veure pel ben cuidats que estaran, lliures dels embarossos i de l'escassetat. Aquesta imatge existeix, no és una faula. I si hi ha poblacions que ho han aconseguit, nosaltres també podrem. Una altra manera de produir gats és a través dels gats mansos que estan a les cases de tanta gent. La gata ronda i torna prenyada, llavors no sabem què fer dels gatons i els repartim. Així

contribuïm, entre tots, a un excedent no desitjat d'animals que acaben escapats de les famílies per manca de control per la quantitat que n'hi ha. En aquest cas també hi ha solucions i la millor és l'esterilització, sobretot de les femelles. La Protectora d'Artesa té possibilitat d'aconseguir que el preu del veterinari estigui subvencionat de manera que si algú té interès a esterilitzar els seu gat només cal que es posi en contacte amb nosaltres.

També agraiem voluntaris per controlar la colònia que teniu ben a prop de casa per tal de no veure més la cara de misèria dels pobres animals, només per això val la pena de dedicar-hi un temps a la setmana. Estem a la vostra disposició. Us ajudarem en tot el que preciseu. Truqueu-nos.

Aquests GATETS es van deixar dins d'una capsula al poble d'Artesa de Lleida. Es una de tantes cadellades d'animals domèstics (que viuen amb una família) i que un cop han nascut no saben què fer-ne.

Actes com aquest ens decepcionen perquè porten molta feina, despesa i patiment.

Cada animal gat o gos que es porta al Centre d'acollida comarcal o CAAC Segrià a cada Ajuntament del Segrià li costa 350 euros. A la Protectora d'Artesa (Alternativa Ecologista) li costa també despesa, molta feina i patiment perquè no emmalalteixin i tirin endavant sans en tots els sentits.

Si els podem donar en adopció directament tot és molt millor: sabem qui se l'emporta, que el cuidarà bé i estalviem diners al consistori. Els donem amb totes les condicions que marca la llei de protecció per a la teva i la seva seguretat: desparasitació, analítica, vacunes, xip i esterilització quan tinguin l'edat. Si vols tenir un gatet o un gos com a companyia ara és el moment d'adoptar, truca al telèfon que segueix i t'informarem: 618 72 20 38

UN GAT/GATS, GOS/GOSSA PREPARATS, NO ET PORTARAN CAP PROBLEMA I ET PODEN FER COMPANYIA DURANT MOLTS ANYS.

VOLUNTARIAT

Si ets una persona que ESTIMA o PATEIX pels animals abandonats o perduts, et demanem que participis com a voluntariat de la Protectora d'Artesa.

Pots ajudar-nos a portar l'apartat dels GOSSETS o treballar controlant les COLÒNIES DE GATS.

Telèfons d'informació i contacte: 620 90 67 96. També pots fer de CASA D'ACOLLIDA TEMPORAL en casos delicats: CADELLADES, POSTOPERATORIS...T. 629 78 62 03

XIPS I VACUNES

Si vols xipar o vacunar el teu gos o gat i no et vas adonar de la campanya, truca, la nostra veterinària t'atendrà: T.618 90 95 12

ESTERILITZA

Si tens un animal domèstic (gat o gos) i vols gaudir d'ell sense els inconvenients de les cadellades, posa't en contacte amb nosaltres, t'informarem de SUBVENCIONS I CAMPANYES D'ESTERILITZACIÓ A PREUS MOLT ASSEQUIBLES. (Plataforma Animalista Terres de Lleida) T. 630055645

Segons la Llei de protecció: "*Els animals de companyia que són objecte de comercialització o donació, han de ser esterilitzats*" (art. 11.3/2008) "*no es pot fer donació o vendre sense la inclusió del número de Registre de Nucli zoològic*" (art. 44 apartat u/2008). Si no tens registre de Nucli Zoològic no pots fer criar el teu animal de companyia i si dones els cadells n'has de preveure l'esterilització.

HAS PERDUT EL TEU GOS O GAT?

Truca'ns o envia un watssap i publicarem la pèrdua, així t'ajudarem a trobar-lo. Has d'enviar característiques i fotos a:

protectoraartesadelleida@hotmail.com
xarxesprotectoraartesa@gmail.com
panimalistaterresdelleida@gmail.com

Protectora d'Artesa de Lleida (Alternativa Ecologista d'Artesa de Lleida)

NIF: G-25073917

<http://protectoraartesadelleida.blogspot.com>

<http://www.facebook.com/protectoraartesadelleida>

Correu: xarxesprotectoraartesa@gmail.com

Adherida a Plataforma Animalista Terres de Lleida.

NIF: G-25791385

[http://www.facebook/plataforma animalista Terres de Lleida](http://www.facebook/plataformaanimalistaTerresdeLleida)

Web: plataformaanimalistalleida.org

Correu: panimalistaterresdelleida@gmail.com

FAADA: Socresponsable.org T. 679628743/

936245538 ext.3

“La moral dels pobles i de les persones es demostra segons el tracte que donen als seus animals” Mahatma Gandhi.

CRÒNIQUES DEL CF ARTESA DE LLEIDA. COPA CAMPIONS 4ª CATALANA LLEIDA

Oriol Liarte Torrelles

Un cop acabada la temporada regular, la Federació Catalana de Futbol organitza la Copa Campions en la que hi participen els dos primers classificats dels dos grups lleidatans de la 4ª Divisió Catalana, amb elimintòries a doble partit. El CF Artesa de Lleida hi va participar com a segon classificat del grup 21 i es va enfrontar amb el CA Torregrossa campió del grup 22.

CF Artesa de Lleida 1 - CA Torregrossa 4
 Dura derrota de l'Artesa, on els errors van marcar el matx. A l'inici de la primera part, els locals van començar portant la iniciativa, malgrat un gol matiner del Torregrossa, que va arribar a través d'una pilota robada en posicions defensives. L'Artesa no es va rendir i va seguir marcant el ritme del partit, creant ocasions de gol per empatar el partit. Tot i això, en una jugada de pilota parada, els visitants van aconseguir marcar el 0-2. Els jugadors de l'Artesa van marcar l'1-2 per mitjà de Kristian Sanjuan Ribas, un gol psicològic abans d'acabar la primera part. La segona part es va convertir en un partit boig, d'anades i tornades pels dos equips. La calor i el cansament dels jugadors van fer que els dos equips estiguessin trencats. Van haver-hi ocasions de gol en les dues porteries. Malauradament, l'Artesa no va poder anotar, fet que sí va aconseguir el Torregrossa, marcant el 3er gol. A les acaballes del matx, els visitants van fer més gran la ferida i marcaren l'1-4 en un error defensiu dels locals.

dels dos equips. Tot es va posar de cara pels d'Artesa, en anotar el 0-1, gràcies a una centrada xut de Litiños Skyfall. Al llarg de la primera part no hi va haver ocasions de gol clares per cap dels dos equips, el matx estava igualat. A la segona part va seguir la igualtat de la primera, aquest cop però, amb més arribades per part dels locals. Llavors va arribar l'empat del Torregrossa, en una jugada a pilota parada, a l'esquena de la defensa i posterior passada de la mort. El gol deixava les coses molt difícils pels d'Artesa, que veien com s'agreujava la situació amb la lesió de l'únic porter disponible. Malgrat això, no es van rendir i van seguir atacant fins rebre la recompensa de l'1-2, obra de Kristian Sanjuan, definint un 1 contra 1, amb un xut col·locat al pal llarg.

No s'ha pogut arribar a la final del torneig, però s'ha lluitat fins al final i guanyarem al Torregrossa, que no havia perdut un sol partit en tota la temporada.

MOLTES GRÀCIES A TOTS PER AJUDAR A L'EQUIP DURANT LA TEMPORADA! ENS RETROBAREM AVIAT, A 3ª CATALANA! VISCA EL CF ARTESA DE LLEIDA!

CA Torregrossa 1 - CF Artesa de Lleida 2
 El partit va començar amb gran intensitat per part

Tot l'equip de l'ascens a 3ª Divisió catalana.

EL PRONTOSIL

Il·luís Gil Fontanet

Sempre havia pensat que el primer antibiòtic que es va descobrir va ser la penicil·lina, descobert per Alexander Fleming cap al 1928, premiat amb el premi Nobel de Medicina al 1945.

Els antibiòtics són unes substàncies que impedeixen alguna reacció en el metabolisme dels bacteris que fa que no puguin proliferar. Naturalment a nosaltres no ens ha d'afectar encara que hi ha casos d'intolerància.

No fa gaire, vaig anar a Salàs de Pallars, petita població situada a poca distància de La Pobla de Segur, on vaig poder visitar les botigues museu, on es pot veure multitud d'articles del segle passat. A la farmàcia ens van mostrar una caixa del primer antibiòtic que es va vendre i ens van treure el Prontosil.

Farmàcia històrica de Salàs del Pallars.

A casa i recuperat de la sorpresa he anat mirant i la seva història és sorprenent, encara que s'ha de reconèixer que la seva eficàcia és incomparable amb el descobriment de Fleming, però va ser el primer pas.

Fins a principis del segle passat petites ferides es podien complicar força i de vegades les infeccions bacterianes podien acabar en amputacions o la mort. El Prontosil va ser el primer intent per acabar amb aquest panorama i va donar lloc a un grup de fàrmacs nomenats Sulfamides.

Alemanya, el país on la química era assignatura obligatòria, ha tingut una indústria química capdavantera, colorants, insecticides, productes farmacèutics, i justament el Prontosil va sortir al mercat com un colorant, d'intens color roig ataronjat per tintar llanes i cuir.

El colorant KL730 també tintava els bacteris del tipus estreptococs i en aquella època això, es pensava, volia dir alguna cosa, caldria pensar que s'adherís també als bacteris que infectaven l'organisme humà i això representés algun tipus de defensa.

Gerhard Domagk era un metge que va provar centenars de colorants en cultius bacterians del gènere *Streptococcus*, responsables de l'escarlatina, febre reumàtica, pneumònia o faringitis estreptocòccia. El Prontosil, encara que en les proves de cultiu no havia tingut èxit, va ser testat en ratolins i curiosament va produir resultats positius, encara que això no volia dir que tingués aplicació en humans.

Com si fos un conte, es van produir uns fets que van marcar el destí del producte. Va resultar que la filla d'aquest metge es va clavar una agulla de cosir a la mà, després d'uns dies va tenir febre i la mà se li va inflar, la infecció es va propagar fins al punt que els metges pensaven que probablement moriria, inclús si li amputaven el braç. En una anàlisi es va veure que la infecció estava produïda per *Streptococcus*, el pare de la nena, el Dr. Gerhard Domagk va prendre la decisió d'administrar-li el Prontosil que havia estat provat mínimament en un hospital. Dos dies més tard la seva filla va sortir de l'hospital curada. Després d'això, es van comunicar resultats positius al *Deutsche Medizinische Wochenschrift*, el comunicat es va rebre amb escepticisme ja que en aquells moments els metges no creien en la possibilitat de lluitar contra les infeccions amb productes químics. En un hospital britànic es va demostrar que curava la

Gerard Domagk.

febre puerperal, infecció bacteriana associada al part. Es va utilitzar positivament per curar una infecció del fill del president des EEUU Franklin D. Roosevelt.

Els metges i químics estaven estupefactes pels resultats, el Prontosil no matava els bacteris en una placa de Petri i sí que ho podia fer un cop injectat. Un any més tard l'Institut Pasteur de París va descobrir que la molècula del producte, després d'introduït al cos, sofreix un trencament i justament una fracció del producte, una sulfanilamida, és el responsable del seu poder antibiòtic. Tècnicament hem de dir que el Prontosil és un pro fàrmac. L'empresa **IG Farbenfabriken** que fabricava el Prontosil era un conglomerat d'empreses, fabricava colorants i tints, creà el procés per fabricar el poliuretà, el gas Zyklon B l'agent que s'utilitzava en les cambres de gas, el gas neurotòxic sarin... una empresa col·laboradora amb els nazis que li proporcionaven treballadors esclaus amb un camp de concentració propi. Després de la segona guerra mundial els aliats la va desmantellar, la Bayer va ser una de les empreses creades en la desintegració de la matriu.

MOTS ENCREUATS

Miquel A. Navarro

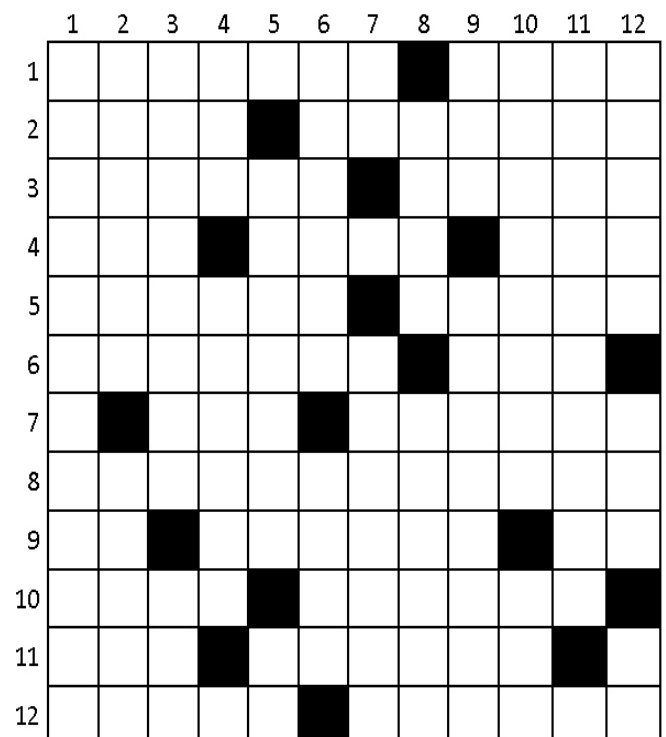
Solució pàgina 35

HORITZONTALS

1. Que segueix una òrbita. Cert gos de caça. 2. Vestit indi. Vidriera de colors. 3. Gruix d'una paret. Corda metàl·lica. 4. A nosaltres. Poema de lloança. Al revés, que va a peu. 5. Animals no aptes per a la reproducció. Remugant amb banyes. 6. Al revés, treballarà amb ganes. Vell, avi. 7. Cinquanta. Rei obsolet i anacrònic. Dividit en erols. 8. Renunciament, deixament. 9. Nom de consonant. Nord-americà. Pronom (a tu). 10. Al revés, no pot entrar per la cabota. Molt malament, brut i lletjos. 11. Lletra grega. Màgia negra. Cent. 12. Estranyes, inusuals. Dona de Saxònia.

VERTICALS

1. Municipi de la Noguera. 2. Pensar, deduir. Persona molt devota. 3. Taurà la mel de l'arna. Al revés, 25 cèntims. 4. Quaranta vuit. Relatiu a la icona. Vocal. 5. Tona. Peix carnívor i predador. Garantia Segura. 6. Al revés, russa, polonesa, búlgara etc. Prefix grec "tumor". 7. A ell. La rodona. Persona amb molta barra. 8. Al revés, pur, honest. Treballar de cap per avall. 9. Quantitat molt petita. Al revés, certa fruita tropical. 10. Quasi igual que la 8 vertical. Vocals. 11. Nascudes a Algèria. Nitrogen. 12. Clap, taca. Consonant repetida. Nom de consonant i gos.

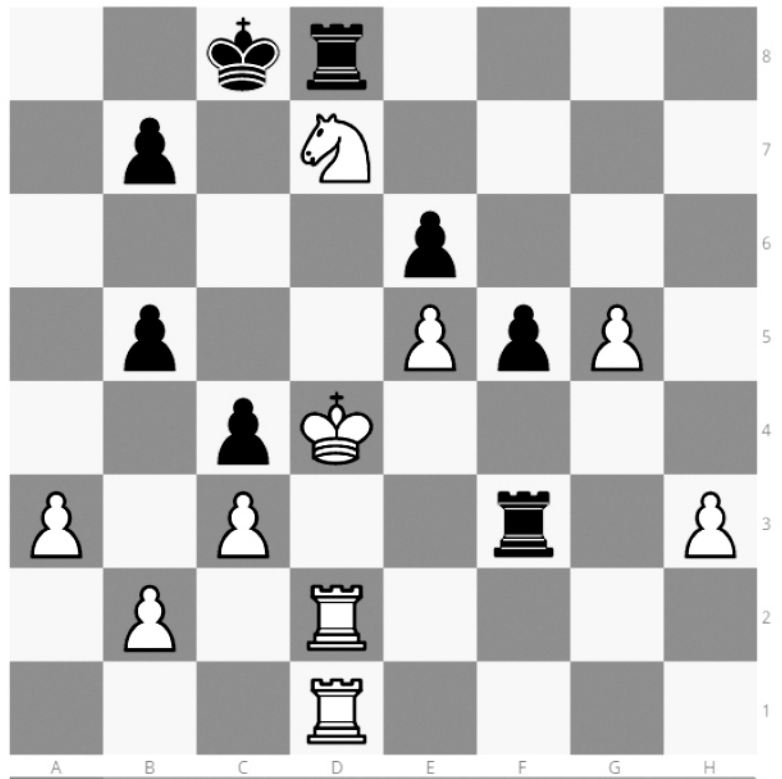
ENTRETENIMENTS

PROBLEMA D'ESCACS

Solucions a la pàgina 35

Albert Batiste

Malgrat la peça de més de les blanques, les negres assolixen la victòria. Juguen negres i guanyen en 2 moviments.

SOPA DE LLETRES

M. A Navarro i Lluís Gil

SUDOKU

Busqueu en aquesta sopa de lletres els nom de 10 animals rosegadors.

E	X	A	R	E	T	S	M	A	H
G	R	I	C	H	I	T	O	S	E
R	E	P	N	A	D	E	S	A	L
U	S	S	I	X	S	O	U	T	I
O	Q	E	V	R	I	T	I	O	N
P	U	C	O	D	X	L	O	M	A
L	I	R	N	L	O	L	L	R	U
A	R	O	F	T	R	A	T	A	G
T	O	P	A	E	G	U	I	M	O
U	L	R	G	N	I	M	M	E	L

	4		3		2		5	6
		5					2	
	8		6	7			4	
6				3		4	1	5
7	1	3		2			9	
9		4						
		1	7		3			
	7		8	6	9		3	
5								7

HO HEM LLEGIT A...

Efectius dels Bombers van treballar ahir en dos incendis de vegetació agrícoles declarats a Artesa de Lleida.

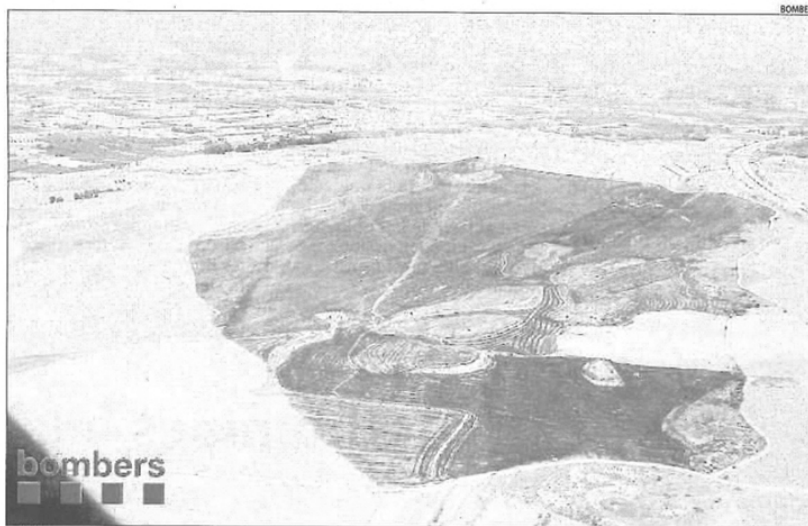
Calcinades 95 hectàrees agrícoles en dos incendis a Artesa de Lleida

Un va arrasar 92 hectàrees i és el més important aquest any a les comarques de Ponent || Ensurt al costat de les piscines de Torres de Segre per uns petards

L. GARCÍA / A. SÀEZ

ARTESA DE LLEIDA | Dos incendis agrícoles van calcinar ahir unes 95 hectàrees de cultius a Artesa de Lleida, l'incendi més important de l'any a les comarques de Ponent, quan tot just acaba de començar la campanya forestal. A les 13.40 hores d'ahir es va registrar l'avis de l'incendi amb més afectació, que es va situar entre l'AP-2 i la carretera LV-7021. Fins allà es van desplegar una vintena de dotacions dels Bombers de la Generalitat, entre les quals quatre mitjans aeris, que carregaven aigua en una bassa propera a Artesa. En les tasques d'extinció també van col·laborar tractors de pagesos de la zona, que van ajudar a controlar un dels flancs, mentre que membres dels GRAF van fer cremes controlades perquè les flames no avancessin.

L'incendi va calcinar, sobretot, camps de palla que ja havien estat segats i va cremar un total de 92 hectàrees, totes dins de l'espai natural Mas de Melons. Els Agents Rurals ja han obert una investigació per determinar les causes del foc i esbrinar si hi va haver alguna conducta negligent. Poc abans de les vuit de la tarda, els Bombers van donar per extingit l'incendi, que va causar una gran expectació entre els veïns. Molt a prop d'aquest incident, també es

Vista de l'extensió calcinada en un dels focs a Artesa de Lleida, amb 92 hectàrees afectades.

va declarar un foc, aquest més petit, que va calcinar unes tres hectàrees de camps agrícoles.

D'altra banda, uns nens que tiraven petards van provocar, involuntàriament, un petit incendi a prop de les piscines de Torres de Segre. Les altes temperatures van propiciar que la tanca de troncs que separa el recinte del Camí del Riu cremés ràpidament, però, segons

va informar l'alcalde, Josep Ramon Branzuela, l'incendi, que es va declarar a les 19.35 hores, va poder controlar-se en poc menys d'una hora sense que afectés l'activitat de les piscines ni els cavalls de raça camarga que viuen en aquest espai natural.

A Lleida es va declarar un altre petit incendi a l'avinguda Llibertat, davant la comandàn-

cia de la Guàrdia Civil del Secà de Sant Pere. El foc va afectar un descampat i es va propagar per matolls.

Vídeo del foc d'Artesa.

SEGRE plus

Vegeu el vídeo al mòbil amb el codi.

TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament973 16 71 62
Assistent social: dimecres alterns.....973 16 73 15
Correus: dilluns a divendres, 8-10 h, dissabte 8-9h
Farmàcia.....973 16 72 04
Veterinari de la Protectora Local:
Jaume Armengol.....626869516

V3 Hospital Veterinari:.....639367888
Metge.....973167291
Metge urgències: Dies feiners: 15 h – 8 h i els festius
tot el dia ..973 14 20 29 / 973 14 20 33
Museu: 973 16 71 62 (Ajuntament, hores convingudes)

SOLUCIONS ALS ENTRETENIMENTS

MOTS ENCREUATS

HORIZONTALS

1. ORBITAL. BRAC. 2. SARI. VITRALL. 3. DOELLA. SIRGA.
4. ENS. LLOA. PEO. 5. BACIUS. CABRA. 6. PENCARA. IAI.
7. L. ROA. EROLAT. 8. ABANDONAMENT. 9. GE. IANQUI.
ET. 10. CLAU. CUTRES. 11. ETA. GOECIA. C. 12. RARES.
SAXONA.

VERTICALS

1. OS DE BALAGUER. 2. RAONAR. BEATA. 3. BRESCARA.
RAL. 4. ILL. ICONIC. E. 5. T. LLUNADA. GS. 6. ESLAVA.
ONCO. 7. LI. O. PENQUES. 8. CAST. ACTUAR. 9. BRI.
XIRIMOIA. 10. ELABORAR. EAO. 11. ALGERIANES. N. 12.
CLAPA. TTT. CA.

SUDOKU

1	4	7	3	9	2	8	5	6
3	6	5	4	1	8	7	2	9
2	8	9	6	7	5	1	4	3
6	2	8	9	3	7	4	1	5
7	1	3	5	2	4	6	9	8
9	5	4	1	8	6	3	7	2
8	9	1	7	5	3	2	6	4
4	7	2	8	6	9	5	3	1
5	3	6	2	4	1	9	8	7

ESCACS

- ...; b6
- ...; Txd7++

*En la segona jugada, les blanques poden jugar lo que vulguin les negres respondran **SEMPRE** amb escac i mat.

SOPA DE LLETRES

RATA, RATOLÍ, XINXILLA, PORC ESPÍ, TALPÓ,
CASTOR, HÀMSTER, MARMOTA, ESQUIROL i
LEMMING.

ENIGMA

Sabeu on està aquesta data?

Solució a l'enigma del mes passat: A la banqueta del costat sud del Canal d'Urgell, entre el pont de la carretera d'Aspa i el pont de Sant Esperit.

CARAMELLES

FESTA PERQUÈ VOLEM

HOMENATGE A LA VELLESA

RECREACIÓ DE LA BATALLA DE NÀPOLS

IMATGES D'ACTUALITAT

FESTES DE FI DE CURS DE L'ESCOLA

CONFERÈNCIA DE RAMON DRUDIS

SORTIDA A MEQUINENSA